

Büyük Yerbilimcimiz Prof. Dr. İhsan Ketin'in Jeolog Çekici

Prof. Dr. Ali Polat

Windsor Üniversitesi, Ontario, Kanada

“1989’un sonunda ABD’nin Houston Üniversitesi’nden yüksek lisans yapmak için kabul aldım. ABD’ye gitmeden önce Celâl Şengör ile birlikte büyük yerbilimciler Prof. Dr. İhsan Ketin, Prof. Dr. Sırrı Erinç ve Prof. Dr. Kâzım Ergin’i ziyaret ettik. İhsan Ketin, bu ziyarette bana kendi çekicini ve pusulasını armağan etti. O çekiç benimle birlikte, ABD, Kanada, Almanya, Alaska, Çin ve İzlanda’yı dolaştı. O çekicin ölçek olarak kullanıldığı bir fotoğraf, benim baş editörlüğünü yaptığım yer bilimlerinin saygın dergilerinden biri olan Lithos dergisinin 2023 yılı kapak sayfası oldu...”

Bazı armağanların anlamı ve önemi, o armağanı verenin adıyla özdeşleşir. Benim de Prof. Dr. İhsan Ketin adıyla özdeşleşen çok önemli bir armağanım oldu. Eğitim ve öğretim yaşamımda çok şanslı olduğum için karşıma hep muhteşem Cumhuriyet öğretmenleri çıktı. Bu öğretmenlerin en önemlilerinden biri, öğretmenlerin öğretmeni Prof. Dr. İhsan Ketin’di (1914-1995). İhsan Ketin, Büyük Atatürk’ün Avrupa’ya eğitim için gönderdiği yoksul ama son derece zeki Anadolu çocuklarından biriydi. Büyük Atatürk’ün, **“Ben sizi kıvılcım olarak gönderiyorum, sizler alev topu olarak geri dönecek ve memleketi aydınlatacaksınız”** dediği gençlerden biri olan İhsan Ketin, Almanya’da ünlü yer bilimci Hans Cloos’un yanında doktorasını tamamladıktan sonra 1938’de Türkiye’ye döndü ve diğer yerbilimcilerimizle birlikte Türk yer bilimlerinin temellerini attı; yer bilimlerine uluslararası düzeyde yüksek katkılar yaparak Türkiye ve dünyada levha tektoniği kuramının, özellikle kıtasal tektoniğin, gelişmesine çok önemli katkılarda bulundu. İhsan Ketin sadece çok iyi bir yerbilimci değil, aynı zamanda çok iyi bir bilim yöneticisiydi. Türkiye’deki üst düzey yer bilimcilerinin bazı-

larını İstanbul Teknik Üniversitesi Maden Fakültesi’nde (Maçka) toplayarak dünya çapında, muhteşem bir jeoloji ekibi kurdu. 1984’te Fırat Üniversitesi’nden ayrılıp İstanbul Teknik Üniversitesi’ne geçince, ben de aralarında Prof. Dr. Celâl Şengör, Prof. Dr. Naci Görür, Prof. Yücel Yılmaz ve Prof. Dr. Aral Okay gibi büyük bilim insanlarının bulunduğu bu bilim ekibi ile tanışma şansını elde ettim. Bu tanışma

Ali Polat (solda) ve Prof. Dr. İhsan Ketin

İstanbul Teknik Üniversitesi benim sadece jeoloji öğrendiğim bir okul olarak kalmadı, orası aynı zamanda bilimsel yöntemi, eleştirel düşünceyi, bilim ahlakını, bilim felsefesini de öğrendiğim bir okul oldu. Bunların dışında, İTÜ'deki öğretmenlerimden küresel ölçekte bilim nasıl yapılır, bilimsel problemler nasıl tespit edilir ve bu problemlere çözümler nasıl aranır, onları da öğrendim.

ile benim yaşamımın gidiş yönü değişti. Naci Görür, ben daha henüz üçüncü sınıfta iken çalışmam için bana kendi odasında, üzerinde petrografik mikroskop olan bir masa verdi. Naci Görür ile aynı odayı paylaşmak benim için hem büyük bir gurur hem de muhteşem bir mutluluktu. Naci Görür'ün odası İhsan Ketin'in odasıyla bitişik olduğu için bir anda koca İhsan Ketin ile oda komşusu oldum. Haftada birkaç gün İhsan Ketin'in odasının önünden geçerek kendi çalışma masama gidiyordum. Onunla karşılaşmak ve selamlaşmak bana büyük bir sevinç veriyordu. Benim Naci Görür'ün odasında çalışmam İhsan Ketin'i de çok mutlu etmişti. Bazen yanıma uğrar, ne çalıştığımı sorar, anlattıklarımı dikkatle dinler ve bir şeyler önerirdi. Yeni kuşak bir yer bilimcinin yetişmesini görmek onu çok mutlu ettiği her halinden belli oluyordu. Bir gün elinde birçok arazi defteri ile yanıma geldi ve o defterleri bana getirdiğini söyledi. Defterlerin üzerinde MTA yazıyordu. Bu defterler, İhsan Ketin'in MTA adına çalıştığı 1940'lı yıllardan kalan arazi defterleriydi. 1987'in kış döneminde Levha Tektoniği dersinin ilk gününde dersliğin en ön sırasında oturmuş ve heyecanla Prof. Dr. Celâl Şengör'ün derse gelmesini bekliyordum. Celâl Şengör, derse gelmeden önce yüksek tonlu sesi ve kahkahası Maçka'daki Maden Fakültesi'nin duvarlarından yansıyarak dersliğe (amfiye) girdi. Celâl Şengör'ün sınıfa girmesi ile sınıfta büyük bir sessizlik oluştu. Elinde ne bir kitap ne de bir defter vardı. Hepimizi gözleriyle süzdükten sonra gür sesiyle konuşmaya başladı. Ders anlatırken elinde-

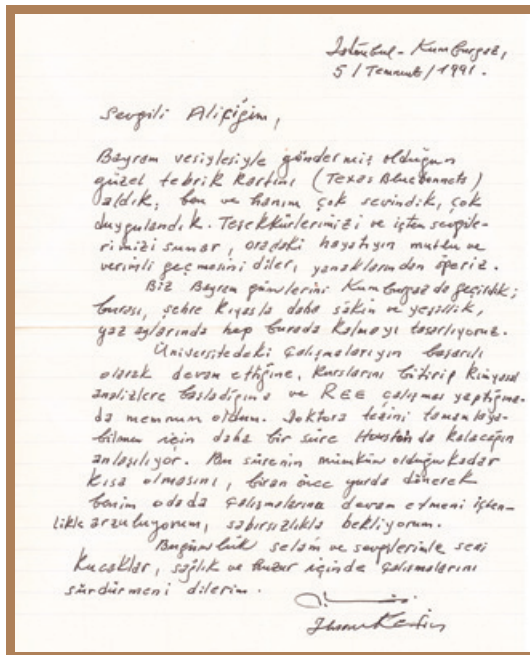
ki tek malzeme beyaz tebeşirdi. Tahtada muhteşem çizimler yaparken sık sık bize dönerek sorular soruyordu. Ben cesaret göstererek o sorulara yanıt verdim ve bir soru hariç hepsisini doğru yanıtladım. Bu yanıtlar Celâl Şengör'ü çok sevindirmişe benziyordu. Dersten sonra koridorda bana yaklaşıp birkaç soru sordu ve gelecekle ilgili planınımı ne o olduğunu öğrenmek istedi. Ben, MTA veya DSİ'de çalışmak istediğimi söyleyince, o da bana, "Olmaz. Onları boş ver" diyerek, yurtdışında yüksek lisans ve doktora yapmam için bana yardım edeceğini söyledi ve böylece benim yurtdışı bilim serüvenim başlamış oldu. Ben, "Hocam, ben yurtdışında okumak için İngilizce bilmiyorum" dediğimde "Sen o işi bana bırak" dedi. Daha sonra kuzeni Cenân Gürgân'dan burs bularak beni İngiltere'ye dil öğrenmeye gönderdi.

Bitirme ödevimi tamamlayınca Celâl Şengör beni İhsan Ketin'in odasına götürdü ve tezimi hocaya göstermemi istedi. İhsan Ketin hemen tezimi açarak beş dakika kadar inceledikten sonra beni kutladı. Daha ileride tezi okuduktan sonra bana tezdeki bazı eksiklikleri açıkladı. 1989'un sonunda ABD'nin Houston Üniversitesi'nden yüksek lisans yapmak için kabul aldım. ABD'ye gitmeden önce Celâl Şengör ile birlikte büyük yer bilimciler Prof. Dr. İhsan Ketin, Prof. Dr. Sırrı Erinç ve Prof. Dr. Kâzım Ergin'i ziyaret ettik. İhsan Ketin, bu ziyarette bana kendi çekicini ve pusulasını armağan etti. O çekiç benimle birlikte, ABD, Kanada, Almanya, Alaska, Çin ve İzlanda'yı dolaştı. O çekicinin ölçek olarak kullanıldığı bir fotoğraf, benim baş editörlüğünü yaptığım yer bilimlerinin saygın dergilerinden biri olan Lithos dergisinin 2023 yılı kapak sayfası oldu.

İhsan Ketin ile iletişimim hiç kopmadan onun ölümüne kadar devam etti. ABD ve Kanada'da iken bayram ve yılbaşılarda ona kutlama kartları gönderdim. O da her gönderdiğim karta cevap verdi. Türkiye'ye her gidişimde mutlaka İhsan Ketin'i ve sevgili eşi Bedia Hanım'ı da ziyaret ettim.

İstanbul Teknik Üniversitesi benim sadece jeoloji öğrendiğim bir okul olarak kalmadı, orası aynı zamanda bilimsel yöntemi, eleştirel düşünceyi, bilim ahlakını, bilim felsefesini de öğrendiğim bir okul oldu. Bunların dışında, İstanbul Teknik Üniversitesi'ndeki öğretmenlerimden küresel ölçekte bilim nasıl yapılır, bilimsel problemler nasıl tespit edilir ve bu problemlere çözümler nasıl aranır onları da öğrendim.

İstanbul Teknik Üniversitesi'nin 250. kuruluş yıldönümü herkese kutlu olsun.

Prof. Dr. İhsan Ketin'in 5 Temmuz 1991'de Ali Polat'a yazdığı mektup.

Ali Polat, yer bilimlerinin saygın dergilerinden biri olan Lithos dergisinin 2023 yılı kapağında yayımlanan fotoğrafta İhsan Ketin'in çekiciyle.

**PROF. DR.
ALİ POLAT**

Kanada Yer bilimleri Dergisi Baş editörü (2012-2019)

Lithos Dergisi Baş editörü (2022-2025) Bilim Akademisi Üyesi

1963'de Elazığ'ın Keban ilçesi Denizli köyünde doğdu. İlkokulu köyünde, ortaokulu ve liseyi ise Adana'da bitirdi. Çalıştığı Kurum: Windsor Üniversitesi, Kanada

Uzmanlık alanları: Dünya'nın ilk iki milyar yıllık tarihi, ilk kıtaların kökeni, tektonik, magmatik kayaç petrolojisi, yerkimyası

Yüksek eğitim ve öğretim hayatı:

- 1984-1988: İstanbul Teknik Üniversitesi, Jeoloji Mühendisliği Bölümü
- 1988-1989: İngiltere'de İngilizce dil eğitimi
- 1990-1992: ABD, Houston Üniversitesi yüksek lisans çalışması
- 1994-1998: Kanada, Saskatchewan Üniversitesi doktora çalışması

Aldığı ödüller

- 1998: Almanya Alexander von Humboldt Bursu
- 2003: Ontario Eyalet Hükümeti Üstün Yetenekli Genç Bilim Adamı Ödülü

- 2012: Geology Dergisi En İyi Bilim Hakemliği Ödülü
- 2014: Kanada Jeoloji Birliği W.W. Hutchison Bilim Madalyası
- 2014: Çin Halk Cumhuriyeti Üstün Yetenekli Yabancı Bilim Adamı (Changjiang) Ödülü
- 2015: Windsor Üniversitesi Bilim Fakültesi Bilim Ödülü
- 2015: Windsor Üniversitesi Bilim Ödülü

Bilimsel eserler

- Uluslararası dergilerde yayınlanmış 145'den fazla bilimsel makale
- Altı jeoloji kitabının yazımına katkı
- Uluslararası konferanslarda sunulmuş 80'den fazla bildiri
- 20 teknik rapor

Makalelerin aldığı atıf sayısı: 12,000

Jeolojik araştırma yaptığı ülkeler:

Kanada, İzlanda, Grönland, Almanya, Türkiye, ABD (Alaska), Çin Halk Cumhuriyeti, Mısır

Bilimsel projeleri destekleme kurumlarında bilirkişi olarak görev yaptığı ülkeler:

Kanada, ABD, Almanya, Avusturya, İsviçre, Belçika, Hollanda, Kazakistan ve Çin Halk Cumhuriyeti